

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת ויחי

תורה

חובת הדיקדוק במעשיו והזהירות בכבוד הזולת:

בראשית פרק מו (יג) וַיִּקְחוּ יוֹסֵף אֶת עֲנִיָּהֶם אֶת אֶפְרַיִם בְּיָמֵינוּ מִשְׁמַאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאֹלוֹ מִיְּמִין יִשְׂרָאֵל וַיָּגֶשׁ אֵלָיו: (יד) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמֵינוּ וַיֵּשֶׁת עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הַצֶּעִיר וְאֶת שְׁמֹאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׁכַּל אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכֹר: (יז) וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי יֵשִׁית אָבִיו יָד יָמֵינוּ עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְּנָהּ יָד אָבִיו לְהִסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה: (יח) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו לֹא כֵן אָבִי כִּי זֶה הַבְּכֹר שֵׁים יְמִינִךָ עַל רֹאשׁוֹ: (יט) וַיִּמָּאן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדְעִיתִי בְּנִי יָדְעִיתִי גַם הוּא יִהְיֶה לָעָם וְגַם הוּא יִגְדֹּל וְאֹלָם אֲזִוּיוֹ הִקְטֵן יִגְדֹּל מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֶאכֶת הַגִּזְיוֹן: (כ) וַיְבָרְכֵם בָּיִם הַהוּא לֵאמֹר בֶּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֲלֵהֶם כָּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה:

שאלות

הנה מסופר על ברכת יעקב לבני יוסף אשר הביא את מנשה ואפרים לפני יעקב והעמיד את מנשה כנגד יד ימין ואפרים הקטן כנגד שמאלו, אולם יעקב שיכל את ידיו והניח יד ימין על אפרים ויד שמאל על מנשה וירע הדבר בעיני יוסף והעיר לאביו, אך השיבו יעקב ידעתי בני ידעתי אולם הקטן יגדל ממנו. והנה אריכות זו אומרת דורשני כיצד מאריכה ומפרטת התורה דקדוק והקפדה האם להניח יד ימין או יד שמאל הרי סוף סוף אותה ברכה תהיה ביד ימין או ביד שמאל? ומדוע יעקב התעקש לשכל את ידיו?

להקפיד להקדים הימין

אולם כבר מצינו בהלכה כיצד יש קפידה לתת דין קדימה וחשיבות ליד ימין, כגון הנוטל ידיו צריך ליטול יד ימין תחילה, וכן לנעול ולהלביש את הימין תחילה, וכן לברך ביד ימין ועוד רבות כהנה, הרי לנו מהיא השקפת תורה אמיתית שיש לתת את תשומת הלב ואת הדעת אפילו לדקדוק קל כזה בפעולותיו שיהיה בסדר נכון מאחר ויש חשיבות לימין, ק"ו כאשר הדבר נוגע לכבוד הבריות שיש יותר להקפיד את סדרי העדיפות על מי להניח יד ימין, ולהקדים ולכבד את הזולת שלא יגרום לפגיעה בגלל חוסר התבוננות.

המסר של יעקב בברכת אפרים ומנשה לדורות

והיינו יוסף סבר כי מנשה הוא הבכור ולו מעמד הבכורה בחברה כי שמש כסגן מלך מצרים אמפריה עולמית דאז ובודאי היה מוציא ומביא כל עניני המלכות ובודאי שראוי לתת לו חשיבות יותר, אולם יעקב שיכל ידיו ונתן חשיבות לאפרים כי סובר אחרת שמעמד הבכורה מגיע לאפרים אשר ניצל את חיי הרוח ועסק בתורה והוא הגדול האמיתי ולא כפי תפיסת החברה, ולכן הניח הימין על אפרים, ולמרות שהורע הדבר בעיני יוסף. הרי שיעקב הסביר לו את השקפתו בזה ונתקבלו הדברים כיסוד ושורש לדורות הבאים דברי יעקב אבינו שמלמד אותנו כיצד לדעת ולהסתכל סדרי עדיפות שאמנם מנשה סגן המלך ומעמדו נכבד מבחינה חברתית, אך העדיפות העליונה היא לאפרים שהיה שוקד על דלתי התורה ובזה נדע מעלת העוסק בתורה כבוד הבני תורה כיצד לכבדן ולהוקירן ולרומם ולעזור לאותן עמלי תורה אשר עליהם עומד העולם ובזכותם אנו קיימים ובטוחים ונשמרים מכל נזק ופגע, ולצערנו בפרט בזמננו ישנם רבים שטועים וחושבים אחרת שאין תועלת בתלמידי החכמים לעולם וכבר אמרו חז"ל במסכת סנהדרין דף צט ע"ב אפיקורוס כגון מאן? אמר רב יוסף כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן? לדידהו קרו, לדידהו תנו. אמר ליה אביי האי מגלה פנים בתורה נמי הוא, דכתיב [ירמיהו ל"ג] אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. אמר רב נחמן בר יצחק מהכא נמי שמע מינה, שנאמר [בראשית י"ח] ונשאתי לכל המקום בעבורם ע"כ. וביאורם של דברים שהעולם קיים אך ורק בזכות לימוד התורה וכן בכח לומדי התורה לבטל גזרות קשות כמו שאמר הקב"ה לאברהם שאם יש עשרה צדיקים בסדום לא היה גוזר עליהם מהפכה, ואת המסר הזה יעקב אבינו רוצה להנחיל לדורות, וכך חובה על כל אחד ואיתנו לתת הדעת כיצד לכבד ולהוקיר בני תורה וכמ"ש בגמ' פסחים שלעולם אדם ימכור כל אשר יש לו לישא בת"ח כי אפי' הנביאים לא זכו לראות שכן לעת"ל במעלת ת"ח.

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

מעשה שהיה המלמדנו שאפילו מצות קדימת ימין הצילה האדם מסכנה

ולמרות שמצוה קלה היא בעיני האדם להקדים ימין שמעתי מעשה שהיה אשר פעם עצר אדם חרדי להעלות טרמפ איזה חייל, בצנחנים ובדרך שוחח איתו ושכנעו להתארח אצלו בשבת והסכים כמובן עבר השבת בעונג אך לפני פרידתו ביקשו בעה"ב שיקבל על עצמו לקיים לפחות איזה מצוה (כיון שלא היה שומר מצוות כלל) הסכים החייל אך ביקשו שתהיה רק איזו מצוה קלה שיוכל לעמוד בה, והציע בעה"ב לפתוח שו"ע וההלכה הקלה שתצא יקבל על עצמו והוא הסכים כאשר פתחו נפגשו עם הלכה זו שינעל רגל ימין קודם מפני החשיבות ואותו חייל אמר הלכה זו מוכן לקבל על עצמו, וכך באמת נהג להקפיד בזה למרות שאינו שומר כלל מצוות, פעם היה להם מסדר חשוב והופיע במהרה ובדרך כלל עוברים ביקורת ראשונה ואח"כ ביקורת שניה של המפקד ובהיות והיה עדין קצת זמן מזכר החייל כי היום שכח ולא שם ליבו לסדר נעילת הנעליים וביקש מהקצין שהוא נצרך לקפוץ לרגע קטן לאוהל ומיד חוזר ועוד יספיק לפני שיבא המפקד והסכים לו, כמובן הלך בזריזות אך נעלי הצנחנים גבורות ושרוכים גדולים ולקח לו קצת זמן, והנה להפתעתו כיכף שהלך הגיע המפקד וערך מסדר ומצא שנעדר אותו חייל כעס מאוד ופקד להביאו מיד כעס עליו מדוע נעדר, לא היה לו ברירה אלא לומר את האמת שקיבל על עצמו איזו הלכה של נעילת ימין לפני שמאל והים טעה והוזקק לתקן כעס עוד יותר איזה שטיות ומיד פקד לעוצרו והוכנס למאסר, והנה כל אותה פלוגה שלו כאשר עשו טיסת צניחה באותן ימים קרא אסון גדול של הצנחנים שנשפו כשבעים צנחנים רח"ל ורק הוא נותר מאותה פלוגהאודות לכך שהונח במאסר על קיום ודקדוק הקדמת ימין לשמאל. הרי לנו מה דקדוק קל יכול להציל את חייו ק"ו כל מצוה ומצוה כמאמר התנא "הוי זהיר במצוה קלה וכו'".

מוסר השכל

מכל מקום הנלמד כמוסר השכל מהיא השקפת ודעת תורה שחובת האדם לתת את הדעת בקפידא על מעשיו והליכותיו ולדקדק אפי' בקלה שבקלות לתת סדר קדימה וחשיבות לראוי לו לכך, וק"ו בן אדם לחבירו כמה חובת האדם ליזהר בכבוד חבירו כי חביב האדם שנברא בצלם אלוקים ולכל נשמה יש לה חשיבות בפני עצמה וראוי לכבד כל אדם לפי מעמדו, וק"ו שחובת האדם להיות זהיר ונזהר לבל לפגוע בכבוד חבירו רח"ל וק"ו לפגוע בכבוד ת"ח אשר עונו גדול מנשוא כמאמר התנא היזהר בגחלתן, ויה"ר שזכר ליזהר בכבוד חבירו ונרבה אהבה ואחווה שלום וריעות אכ"ר.

החוחם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא